

Θανάσης Μουσόπουλος

Κωστής: ηλεκτρισμένη περιπέτεια

ΠΛΕΘΡΟΝ | εικαστικά

ΠΛΕΘΡΟΝ
Σειρά Εικαστικά

© Κωστής Τριανταφύλλου & Εκδόσεις Πλέθρον, 2009

Χορηγός: Ίδρυμα Αιμιλίου Χουρμουζίου και Μαρίκας Παπαϊωάννου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΛΕΘΡΟΝ – Λ. Ρινόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε.
Μασσαλίας 20α, 106 80 Αθήνα, τηλ.: (210) 36.45.057, fax: (210) 36.41.260
<http://www.plethron.gr>
e-mail: plethron@otenet.gr
ISBN 978-960-348-191-1

Θανάσης Μουτσόπουλος

Κωστής: Ηλεκτρισμένη Περιπέτεια

ΠΛΕΘΡΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κείμενα

Θανάσης Μουτσόπουλος Μια Ηλεκτρική Περιπέτεια. Για την τέχνη του Κωστή	9
Κωστής (Τριανταφύλλου) Χ + χ ά ο ς. Η γραμμή του κεραυνού	17
Κοιτώντας τους κεραυνούς. Σημειώσεις ηλεκτροποίησης	25 31

Έργα

Κωστής (Τριανταφύλλου) Στη δίνη (σινική σε χαρτόνι, 35x25, 1997-2007)	15
Ελικοειδής αστραπή (35x25, 1997-2007)	16
Περιδίνηση (35x25, 1997-2007)	21
Σφαιρικός κεραυνός (35x25, 1997-2007)	22
Γράμμα σε σένα	23
Σφαιρικοί κεραυνοί	24
Ηλεκτρογράφημα από την Αέναη Χαρτογράφηση # 53, κυρίαρχες γραμμές και αγωγιμοποιημένα πεδία	27
6ο Ηλεκτρογράφημα μετά από 10' θέαση του έργου # 51, κυρίαρχες γραμμές και αγωγιμοποιημένα πεδία	28
8ο Ηλεκτρογράφημα	29
Το σχέδιο του Ηλεκτροποιήματος # 93	30
Διαδοχική κεραυνοβόληση για την ανάγνωση του ποιήματος. Ηλεκτροποίηση ρολόι με λεπτοδείκτες λέξεις	33
Signes avant-coureurs d'optiques nouvelles	34
Αναλαμπή	35
Γραφή του κεραυνού	36
Αλφάβητο	37
Λάμπεις αγωγιμότητας	38
Ό,τι πρόλαβα να δω	39

Θανάσης Μουτσόπουλος / περιεχόμενα

Αναταραχή	40
Απόσπασμα ενέργειας	41
Διασυννεφικός κεραυνός	42
Ενδοσυννεφικός κεραυνός	43
Lightning Cantos	44-48
Ενεργειακά ποιήματα	49-61

Θανάσης Μουτσόπουλος

Μια Ηλεκτρική Περιπέτεια

Για την τέχνη του Κωστή

Από το Underground στο Μέλλον (χθες)

«Αυτά τα καλλιγραφικά πραγματοποιημένα ή σχεδιασμένα πρόσωπα δεν κοιτάνε, περιμένουν», γράφει για τη δουλειά του Κωστή της δεκαετίας του '70 ο Pierre Restany. «Είναι βουβά σαν την επιθυμία. Είναι η ενέργεια αυτού που τα κοιτάζει, που τους ξαναδίνει ζωή, μια ζωή που δεν υπάρχει ολοκληρωτικά παρά μέσα στο βλέμμα του άλλου». ¹ Η άρνηση των κατεστημένων μορφών της τέχνης και η αντικατάστασή τους από το άγριο σχέδιο-σκίτσο (αντί της ζωγραφικής-γλυπτικής) θα χαρακτηρίσει τα έργα της δεκαετίας του '70. Και μαζί με αυτά η ποίηση και όλη η κουλτούρα του Dada, των Καταστασιακών, της Ψυχεδέλειας. Αργότερα, το προϋπάρχον υλικό (ready made) θα πάρει τον κύριο ρόλο στα mediassemblages της επόμενης δεκαετίας. Στα μέσα των '80s προχωράει σε σταδιακή κατάργηση των υλικών μορφών. Εισάγει το στοιχείο του «Κεραυνού». Οι τεχνολογίες ως η νέα ουτοπία, το τυχαίο... Είναι μια μεγάλη περιπέτεια που αξίζει να πιάσει κανείς από την αρχή.

Πριν από δύο-τρία χρόνια και με αφορμή μια έκθεση για τα χρόνια του '70 στην Ελλάδα («Μεγάλη Αναταραχή: πέντε ουτοπίες λίγο πριν και λίγο μετά από το '70») στήριζα στη δουλειά του Κωστή ολόκληρη την ύπαρξη ενός εναλλακτικού δρόμου –ενός «underground» αν είναι δόκιμος ο όρος– στην Ελλάδα των συνταγματαρχών. Τότε έγραφα γι' αυτόν: Ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '60 ο Κωστής Τριανταφύλλου θα αναπτύξει μια πολυδιάστατη δράση σε μια σειρά από καλλιτεχνικές περιοχές, από τους σχεδιαστικούς πειραματισμούς ως την ποίηση, την αρθρογραφία, την έκδοση περιοδικών, τη διοργάνωση εκδηλώσεων. Ιδρυτής και εκδότης του πολύ επιδραστικού περιοδικού *Λωτός* (στην πρώτη του φάση), στη συνέχεια θα εμπλακεί, ολοένα και καθαρότερα, στην υποστήριξη ενός εναλλακτικού δρόμου, του underground. Magnum opus αυτής της τρελής εποχής για τον Κωστή θα είναι η έκδοση *Ονειροδρόμιο*² (σχεδιασμένο την περίοδο 1970-74). Ο καλλιτέχνης συνήθως δίνει δευτερεύουσα βαρύτητα στις εκθέσεις, σε σχέση με τη μηχανική αναπαραγωγή που τον φέρνει σε επαφή με ένα διαφορετικό κοινό, παρ' όλα

αυτά παρουσιάζει τα σχέδια του βιβλίου στο Πολύπλανο του Νίκου Παπαδάκι. Τα σχέδια και η ζωγραφική του Κωστή εκείνης της εποχής αναμινγύουν σε ένα απίστευτο συνονθύλευμα στοιχεία από την πιο ακραία σεξουαλική ελευθεριότητα και την κοινωνική κριτική. Ανάλογα πράγματα βρίσκουμε, λίγο πριν ή λίγο μετά, σε underground έντυπα όπως το *It*, το *Oz*, το *Zing*, το *Actuel*, το *Zap*, αλλά και στα χαρακτηριστικά του Georg Grosz ή στα έργα του Rauschenberg, όμως η έντονη λευκότητα στα σχέδια του Κωστή ανακαλεί παράλληλα Picasso και Μεσόγειο. Φυσικά επίμονο στοιχείο που διαπερνάει όλη τη δουλειά του (αλλά και τα κολλάζ που θα κάνει αργότερα στη δεκαετία του '80) ένα χιούμορ σαρκαστικό και αναρχικό, ένας χλευασμός για την εξουσία και τις συμβάσεις κάθε είδους, την οικογένεια, την αστική ζωή, την πολιτική και στρατιωτική εξουσία, την αμερικάνικη επιρροή στη ζωή της χώρας.³ Με τίτλο «Ένα σημείωμα τσάκα-τσάκα γαμώ την κοινωνία σας» υποσημειώνει: «Όποιος επαγγελματίας τα διαβάσει (σαν επαγγελματίας) ή όποιος κριτικός τα κρίνει να ξέρει πως γράφω κι αυτούς και τη γνώμη τους εις τους εξαίσιους όρχεις μου», στο βιβλίο ποίησης *Αποσπάσματα του Κωστή*, Αθήνα 1974, εκδ. Λ. Γιοβάνη. Σημεία των καιρών. Αλλού δείχνει κυνισμό και σαρκασμό για το «επαναστατικό» κλίμα των ημερών του: «Παιδιά, επιτέλους έχουμε 40.000 λίρες, θα κτίσουμε το επαναστατικό κόμμα» (Ποιήματα-προκληρύξεις). Ο «τρελός»-πρωταγωνιστής και leitmotiv σε πολλά έργα του Κωστή αυτής της περιόδου θα αποτελέσει για τα ελληνικά '70s ό,τι η Κραυγή του Munch για το νορβηγικό fin-de-siècle: ένα απελπισμένο ξέσπασμα, όταν τα πράγματα δεν πάνε άλλο.

Κάνοντας μια ανασκόπηση σήμερα (φαίνεται καλή η αφορμή, δεδομένης της πορείας του και αυτής της έκδοσης), τα χρόνια στο Παρίσι πρέπει να ήταν εξαιρετικά σημαντικά. Η σχέση του με τον Κορνήλιο Καστοριάδη και τον Pierre Restany έπαιξαν ίσως έναν καίριο ρόλο. Η μετεξέλιξή του από underground καλλιτέχνη και ποιητή στη στρατοκρατούμενη Αθήνα σε έναν ευρωπαϊό τεχνολογικό εικαστικό με παρεμβάσεις στα θεσμικά πολιτισμικά πράγματα της Γαλλίας και σημαντικές εκθεσιακές παρουσίες θα είναι η κυριότερη εικόνα των μεγάλων αλλαγών στο έργο του. Από τότε ο Κωστής συμμετέχει στις εξελίξεις, παρακολουθεί, καταγράφει και δημιουργεί μια νέου τύπου τέχνη...

Τέχνη για μια νέα εποχή

Ο Κωστής στην ουσία δεν κατασκευάζει το ίδιο το έργο, με την έννοια που οι «παραδοσιακοί» ζωγράφοι ή γλύπτες φτιάχνουν τα καλλιτεχνήματά τους, αλλά προετοιμάζει το

πλαίσιο μέσα στο οποίο θα δημιουργηθεί το έργο –δηλαδή ο κεραυνός. Και οι στιγμές που θα συμβούν αυτές οι ηλεκτρικές εκφορτίσεις είναι, αν όχι τελείως τυχαίες, τουλάχιστον εντελώς μη ελεγχόμενες, ανεξέλεγκτες. Όταν βγει το έργο «από την πρίζα» αποκαλύπτεται η (σχετικά) χειρονακτική κατασκευή του: ξύλα, μέταλλα, φύλλα, χώμα, κυκλώματα... Κολλημένα και συντεθειμένα. Όμως έτσι απουσιάζει ο ουσιαστικός πρωταγωνιστής του καλλιτεχνικού έργου του Κωστή, η ηλεκτρική εκφόρτιση.

Ένα μεγάλο παράδοξο, για μένα τουλάχιστον, σχετικά με τη δουλειά του Κωστή είναι η αισθητική αποτίμησή της. Ακόμα και αν ξεπεράσει κανείς την κρίση και την αχρηστία των αισθητικών κριτηρίων σε σχέση με την τέχνη της εποχής μας (εδώ και πολύ, πολύ καιρό) και πάλι τα έργα του Κωστή ξεφεύγουν απ' όλες τις μεριές. Άραγε πρέπει να αξιολογήσει κανείς «αισθητικά» τις οξειδώσεις των μετάλλων, τα νερά των ξύλων, το διάσπαρτο του χώματος πάνω στις επιφάνειες; Ακόμα περισσότερο, πρέπει να αξιολογήσει τις μορφές των ηλεκτρικών κυκλωμάτων όπου αυτά φαίνονται και δεν είναι τελείως αθέατα; Ή μήπως η ουσία βρίσκεται στην ίδια την ηλεκτρική εκφόρτιση; Και αν συμβαίνει κάτι τέτοιο, πρέπει να αξιολογήσουμε το σχήμα ή το χρώμα των ηλεκτρικών σπινθήρων; Τι ακριβώς κάνει μια ηλεκτρική εκφόρτιση πιο «ωραία» από κάποια άλλη;

Αν και δεν δίνει έμφαση σ' αυτή την έννοια, ο Κωστής κατασκευάζει μηχανές παραγωγής κεραυνών, μηχανές σύνθεσης εικόνων ως τρισδιάστατων αλλά άυλων εμπειριών. Ο Flusser γράφει: «... μπορούμε να συνοψίσουμε την παροντική πολιτισμική επανάσταση περίπου ως εξής: είμαστε η πρώτη γενιά που διαθέτει ικανότητα εικονοσύνθεσης με την αυστηρή σημασία του όρου, ενώ όλες οι εικονοσυνθέσεις, τα δημιουργήματα και τα πλάσματα της φαντασίας του παρελθόντος κατ' ανάγκην ωχριούν μπροστά στις εικόνες μας. Είμαστε έτοιμοι να ανέλθουμε σε ένα επίπεδο της συνειδησης στο οποίο η διερεύνηση των βαθύτερων συναφειών, η διευκρίνιση, η απαρίθμηση, η αφήγηση σε μια σειρά, ο υπολογισμός, εν ολίγοις η ιστορική, επιστημονική, κειμενικά οργανωμένη γραμμική σκέψη εκτοπίζεται από έναν νέο, εικονοσυνθετικό, 'επιφανειακό' τρόπο σκέψης. Και, ως εκ τούτου, έχει χάσει για εμάς κάθε νόημα το να θέλουμε να διακρίνουμε ανάμεσα σ' αυτό που έχει συντεθεί ως εικόνα και αυτό που δεν έχει συντεθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο, ανάμεσα στο πλασματικό και το 'πραγματικό'. Το αφηρημένο σημειακό σύμπαν, από το οποίο αναδουόμαστε, μας έδειξε ότι όλα όσα δεν έχουν συντεθεί σε εικόνες είναι ένα τίποτα».⁴

Ένας ηλεκτρικός καλλιτέχνης

Η εμπειρία του κεραυνού και της ηλεκτρικής φόρτισης θα περάσει σε σχέδια και, ακόμα, σε ποίηση. Τα σχέδια που παράγονται σ' αυτήν τη διαδικασία αποτελούν από μόνα τους μια τεράστια περιοχή (αν και συνήθως παρουσιάζονται σε συνδυασμό με τα πιο τρισδιάστατα έργα του). Η αυτόματη (·) γραφή-παρτιτούρα των *electroproèmes* θα αποτελέσει μια συνολική επανανακάλυψη του σχεδίου. Συνεργάζεται με τον Κώστα Μαντζώρο, ο οποίος συνθέτει ένα ηλεκτροακουστικό έργο για να συνδεθεί με ένα βίντεο του Κωστή πάνω στην οπτική και εγκεφαλική εμπειρία του κεραυνού. «Κοιτάω τις ολικές εκφορτίσεις (κεραυνοί με ηλεκτρικό φορτίο υψηλής τάσης) στις τυχαίες θέσεις που τοποθετώ τους ηλεκτρικούς ακροδέκτες πάνω στην αγωγήμη εικαστική επιφάνεια», γράφει. «Αργότερα η παρουσία τους θα μονιμοποιηθεί από εμένα. Όμως, πριν να βρω τις οριστικές θέσεις μέσα από τις οποίες οι ακροδέκτες μου θα αναδειξουν τον κεραυνό πάνω στην αγωγήμη υπό επεξεργασία επιφάνεια, κοιτάω τις στιγμιαίες εκρήξεις στο μισοσκοτάδο για να διακρίνω με ευκρίνεια τις κινήσεις τους. Κάθε δύο-τρεις αλλαγές θέσεων σταματάω και αντί να δημιουργήσω ένα σχέδιο με απεικόνιση υπολογισμών για να μπορώ να ξαναβρώ τις θέσεις, έχω ένα χαρτί, μολύβια, κάρβουνα και αποτυπώνω αυτό που πρόλαβα να δω. Κλείνοντας τα μάτια έχω την αποτύπωση σε αρνητικό σαν κάψιμο στην εσωτερική μου οθόνη. Κοιτάω τους κεραυνούς, κλείνω τα μάτια και βλέπω για κάποιο μεγαλύτερο χρόνο τις γραμμές που σχηματίστηκαν στην πραγματικότητα –κάψαν τα μάτια μου χαρακίες μαύρες στο κενό λευκό! Έτσι τις αποτυπώνω σε χαρτί, για να συγκρίνω και να βρω τις τελικές θέσεις που θα δώσω για την ανάδειξη του φαινομένου του κεραυνού».

Είναι περίεργο πώς ένας καλλιτέχνης, ως προσωπικότητα, μπορεί να μοιάζει πολύ διαφορετικός από την εικόνα του έργου του. Η δουλειά του Κωστή της δεκαετίας του '70 είναι από τα πιο «βάρβαρα», «άγρια», «ωμά» έργα αμφισβήτησης που παράχθηκαν επί ελλαδικού εδάφους. Τα έργα του '80 (μέχρι το '86 περίπου) κρατάνε τον σαρκασμό και τον μπολιάζουν με μια πανδαισία χρωμάτων και σχημάτων, παρμένων από τα media και την καταναλωτική εικονογραφία. Και μετά, η περίοδος του Κεραυνού... Ένας ευρωπαϊός καλλιτέχνης, πλέον, που συνομιλεί με τις μεγάλες καλλιτεχνικές ουτοπίες του 20ού αιώνα, τον Φουτουρισμό βεβαίως, τους μεγάλους «τεχνολογικούς» καλλιτέχνες του '60 και (αργότερα) με νεότερους βιο-καλλιτέχνες. Σε καμία από τις παραπάνω περσόνες δεν μου κολλάει ο άνθρωπος-Κωστής: ούτε σε αυτή του νεο-άγριου, ούτε σ' αυτή του μισάνθρωπου «επιστήμονα-καλλιτέχνη». Ο ίδιος θα μπορούσε να είναι το αρχέτυπο του εικαστικού-διανοούμενου: γράφει ποίηση, γράφει γενικά, διαβάζει πολύ, εκδίδει έντυπα

ή συμμετέχει σε ομάδες έκδοσης, παραμένει βαθιά πολιτικό άτομο, με συνεχή συμμετοχή στις τρέχουσες εξελίξεις. Πρόσφατα με εξέπληξε η ψύχραιμη αποτίμησή του για τον «καυτό» τελευταίο Δεκέμβρη στην Αθήνα. Αλλά και αυτή τη στερεοτυπική περσόνα θα την αναιρούσε η απλότητά του, η πλήρης έλλειψη σοβαροφάνειας, το χιούμορ...

Μετά το Μετά

Ο Κωστής είναι ένας καλλιτέχνης ο οποίος στα χρόνια της νεότητάς του αμφισβήτησε τις βασικές «γκαλερίστικες» δομές της λειτουργίας της τέχνης. Προερχόμενος από τις διαδικασίες του (λεγόμενου) underground, χρησιμοποιώντας εφήμερες, πολλαπλές, ready made ή ευτελείς φόρμες. Στην ώριμη φάση του, η οποία διαρκεί ήδη πάνω από είκοσι χρόνια, απογυμνώνει το έργο τέχνης (του) σε κάτι που σταδιακά αγγίζει το άυλο: ηλεκτρικές εκφορτίσεις. Σαν τις πλατωνικές σκιές του Σπηλαίου, ο Κωστής σχολιάζει με αυτόν τον τρόπο το φευγαλέο της εικονοποιίας, και του εικαστικού έργου γενικότερα. Αν αγχωθήκαμε να χτίσουμε μουσεία και να συγκροτήσουμε ιστορίες της τέχνης εδώ και εκατό (κυρίως) χρόνια, όλα μπορούν πλέον να αμφισβητηθούν. Και πρέπει να το κάνουν, θα πρόσθετα. Επιτακτικά. Το ίδιο το σύστημα της τέχνης τείνει να αντιμετωπίζεται όλο και περισσότερο ως μια γελοία κατασκευή, μια αλληλουχία μετα-teenagers-«ταλέντων» που εναλλάσσονται μονότονα σε ένα χάρτινο star σύστημ πάνω στο οποίο δεν διακυβεύεται σχεδόν τίποτα. Είναι περίοδος κρίσης, το λένε πια σχεδόν όλοι, ακόμα και αυτοί που πριν ένα-δύο χρόνια ψέλλιζαν ότι όλα πάνε καλά. Σ' αυτό το πλαίσιο όποιος αμφισβητήσει την ανάγκη παραδοσιακών έργων τέχνης νομίζω ότι θα έχει όλα τα επιχειρήματα με το μέρος του. Ο Κωστής στην ουσία το κάνει εδώ και σαράντα χρόνια. Κι αυτή η δουλειά, κάθε άλλο παρά πρωτοεμφανιζόμενη, μας δίνει όλα τα εργαλεία για να μιλήσουμε για μια υπέρβαση. Ο Κωστής είναι εξερευνητής ενός μέσου. Πιο σωστά: ο Κωστής είναι εξερευνητής ενός νέου μέσου. Πολύ μεγάλη υπέρβαση, θα έλεγα.

Σημειώσεις

1. Στο κείμενο του Pierre Restany, «Από το '3=1' έως το '3x1' στην 'X+'», στο *Costis*, Art Books, Αθήνα, 1988.
2. Κωστής Τριανταφύλλου, *Ονειροδρόμιο*, Καστανιώτης, 1977. Εξαντλημένο σήμερα, βρίσκεται στον διαδικτυακό τόπο www.costis.org/books
3. «Είναι η επανάσταση της γυναίκας που παλεύει, με δύναμη και πάθος, για ισότητα, ή του απλού πολίτη που πνίγεται εσώκλειστος σε μια ασφυκτική, πυκνοκτισμένη και πυκνοκατοικημένη, πλημμυρισμένη από το νέφος

Θανάσης Μουτσόπουλος / μια ηλεκτρική περιπέτεια

και τα καυσαέρια, απρόσωπη και άψυχη, δίχως αισθητική, πόλη. Ή είναι πάλι η ανύψωση της κατακραυγής ενός ιδεολόγου και περιθωριακού δημιουργού απέναντι στην απληστία και την κενότητα που γεννάει συχνά το χρήμα, ή ακόμα, απέναντι στο ακαδημαϊκά σνομπίστικο ύφος που το φορά σαν μάσκα μια κάποια τάξη αμόρφωτης και απαίδευτης, υποτιθέμενης, inteligenctias, καθιερωμένης και δυνατής στο ευρύ κοινό όμως».

Μπία Παπαδοπούλου, *Costis: noir et blanc, 1969-1979*, Institut Français d'Athènes, 1990.

4. Vilem Flusser, *Προς το σύμπαν των τεχνικών εικόνων*, μτφρ. Γ. Ηλιόπουλος, Σμίλη, 2008, σσ. 55-56.





Κωστής (Τριανταφύλλου)

Χ + χ ά ο ς

Η γραμμή του κεραυνού

Αυτή τη στιγμή κάποιοι ετοιμάζονται να παρακολουθήσουν καταιγίδες και να κυνηγήσουν κεραυνούς, να συλλάβουν έτσι, φωτογραφικά, αυτό το άπιαστο φως που δεν το προλαβαίνουν. Υπάρχει η απέραντη ασχηματοποίητη έκταση, ενεργειακά φορτισμένη, πριν τον ερχομό του ανικνευτή κεραυνού. Η αστραπή είναι αναγκασμένη να εμφανιστεί κάποια συγκεκριμένη ηλεκτρική στιγμή, για να επανέλθει η ζωογόνος ισορροπία στη φύση. Η φυσική επιλογή εμφανίζει αυτά τα σταθεροποιητικά ηλεκτρικά συστήματα των κεραυνικών αγωγών. Χωρίς κάποιο κεντρικό σημείο, αλλά με διάχυτα τα σημεία σε όλη την ατμόσφαιρα, ενεργοποιεί τη δραστηριότητά του εκατό φορές το δευτερόλεπτο πάνω στον πλανήτη. Εκατό φορές το δευτερόλεπτο, λοιπόν, κάποιοι έρχονται σε επαφή με το φαινόμενο του κεραυνού. Εάν πολλαπλασιάσουμε αυτόν τον ρυθμό συνεχούς εμφάνισης επί τα τρία δισεκατομμύρια οκτακόσια εκατομμύρια χρόνια ζωής του πλανήτη, εάν υπολογίσουμε τα ηλεκτρικά φορτία με τα οποία συνδιαλέγεται, εάν μπορούμε να μετρήσουμε τις παραμέτρους που επηρεάζει σε κάθε του δραστηριοποίηση, εάν όλα αυτά λοιπόν είναι δεδομένα και είναι μετρήσιμα... πώς γίνεται ο φίλος φωτογράφος που πήρε τις καταιγίδες στο κυνήγι να μην έχει συνέλθει ακόμα από την ατυχία του, γιατί, όπως λέει, με τρεις-μηχανές στημένες, όταν περίμενε τον κεραυνό να εμφανιστεί μπροστά στην κοιλάδα, έσκαγε από πίσω, κι όταν ήταν σίγουρος πως θα εμφανιζόταν δεξιά του χτύπαγε διασυννεφικός κεραυνός πάνω από το κεφάλι του. Ο γνωστός παράγων άγνωστος χ κι ο ατίθασος κεραυνός.

Το χάος προϋπάρχει. Εν δυνάμει είμαστε γεννήτορες του χάους μας, θα κολυμπήσουμε μέσα του, στα χαοτικά του πεδία. Ονειρευόμαστε στο άγνωστο, ζώντας –«ονειρικά», όπως «εικονικά»– στο χάος. Οριοθετώντας το άγνωστο ορίζουμε το χάος του, ριγμένοι με όλες τις αισθήσεις σε απύθμενη βυθοσκόπηση. Η ιδέα του χάους έρχεται από την αρχαιότητα, μεταβάλλεται σε φιλοσοφική έννοια και αργότερα κάνει τον δρόμο της και μέσα στην επιστημονική σκέψη. Όταν αναφέρομαι στη λέξη χάος, τη διαβάζω σαν ενέργεια μια που είναι εν έργω, και αίσθηση οικεία μια που την κυοφορούμε. Παρόλο που δεν υπάρχει αυθύπαρκτη λογική ύπαρξης του κεραυνού και διεκπεραίωσης της τάξης στο ηλε-

κτρικό πεδίο, αλλά υπάρχει μέσα στον πολυποίκιλο κόσμο των φυσικών φαινομένων και σε συνάρτηση με άλλες ενέργειες, ο κεραυνός διαμορφώνει με ιδιαιτερότητα τη μοναδική ελεύθερη πορεία του διαμέσου της ατμόσφαιρας. Έχει τόσο τοπικό χαρακτήρα όσο και πλανητικό ενδιαφέρον. Μπορεί ο πλανήτης να είναι ένα σύνολο μέσα σε μια ενιαία ατμόσφαιρα, όμως ο κάθε κεραυνός έχει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, που αναφέρονται τόσο στην τοπική όσο και στην πλανητική κλιματολογική κατάσταση. Ο κεραυνός είναι εκδήλωση ρηγματοποιός, παρέμβαση σταθεροποιητική, μέσα από τη φυσική ολότητα μια δύναμη μοναδική που αντιστέκεται ακόμα στο να τη θεωρήσουμε σαν «φυσικό πόρο» αναλώσιμο και να την «εκμεταλλευτούμε» όπως τον ήλιο, τον άνεμο, το νερό. Μπορεί να μας θυμίζει μ' αυτή του την παρουσία πως τη φύση –και τις κλιματολογικές συνθήκες ακόμα– έως πριν έναν αιώνα, μας την παραδώσαν χωρίς πολλές πηγές, τη συντηρήσαν γία να τη χαρούν οι επόμενοι ή πάντως δεν την καταστρέψαν. Από τον φυτικό και ζωικό πληθυσμό μόνον ένα πολύ μικρό μέρος από τα άπειρα είδη που υπήρξαν επιβίωσε, αυτό όμως είναι μέσα στη φυσική επιλογή. Η θαυμαστή πολυμορφία της φύσης, με τα επιμέρους φαινόμενα να γίνονται αντιληπτά μόνον ενοποιημένα σε ένα σύνολο, είναι ο πνευματικότερος τρόπος για να αντιληφθούμε τη φύση. Η μοναδικότητα του κεραυνού, μαζί με την πολυδιάστατη παρεμβατική παρουσία του και την ποιοτική διαφορά από κεραυνό σε κεραυνό, δίνει το μεγαλείο της φυσικής ευαισθησίας, του πλούτου και της δύναμής της. Η ποιοτική διαφορετικότητά τους στοιχειοθετεί τις αναγκαίες εναλλαγές για να αλληλοσυμπληρωθεί το ενεργειακό περιβάλλον με τον πλούτο της χασοτικής πολυμορφίας. Ο άγνωστος χ ίσον χάος σε αέναη ανάπτυξη.

Ο σχηματισμός της *γραμμής* της αστραπής προσδιορίζεται από τις αγωγιμότητες και τα φορτία, από τις τροχιές και την απειρία των *σημείων* που θα προταθούν για να αναπτυχθεί, από τις χασοτικές κινήσεις των αερίων ρευμάτων που μπορούν να πάρουν και τη συμπεριφορά στροβιλισμών, από την αστάθεια των συστημάτων, και βέβαια από κάποια απρόβλεπτα και άγνωστα στοιχεία χ σε μεταμόρφωση. Η επανάληψη της απόστασης των κεραυνικών φάσεων στη μακρο-μετεωρολογία είναι μη προβλέψιμες κι αν στατιστικά πρέπει να μελετηθούν είτε από επίγειες παρατηρήσεις είτε από δορυφόρους, είναι για την κατανόηση των κλιματολογικών φαινομένων. Χρησιμοποιώ το *σημείο* σαν μονάδα του σχηματισμού της *γραμμής* της αστραπής. Βέβαια στην κλίμακα ενός κεραυνικού αγωγού 10 χιλιομέτρων τα *σημεία* αυτά είναι *επιφάνειες* σημείων, ανάλογα με το ύψος και την πυκνότητα του αέρα, όπως επίσης κι αν η αστραπή διασχίζει ένα πλέον αγωγίμο από τον αέρα τμήμα όπως είναι αυτό του σύννεφου, που έχει μεγαλύτερη διηλεκτρική ικανότητα, μια που είναι περισσότερο αγωγίμο λόγω υγρασίας –έτσι κι αλλιώς κάποια

ατίθαση δίνη αέρα μάς αλλάζει όλα τα δεδομένα. Όταν η επιτυχημένη έκρηξη εμφανιστεί χαράσسونτας στο χάος των *σημείων* την αστραπή, χωρίς να έχουμε ούτε καν αιτιολογική συμπεριφορά αναγνώσιμη και κατανοητή τού γιατί ένας *τέτοιος* σχηματισμός τότε, αυτό που είναι δεδομένο είναι πως με τον τρόπο τους τα επιμέρους φορτία του ηλεκτρικού πεδίου φτάνουν σε έναν βαθμό κυριαρχίας και συνειδήσης των πηγών ενέργειας που διαθέτουν για να μπορέσουν να οργανώσουν αυτή τη μεγάλη ριζοσπαστική αναδιάρθρωση της επίγειας και ατμοσφαιρικής ενέργειας. Η ισορροπία επέρχεται μόνον όταν η αστραπή ολοκληρώσει τη χάραξη της τομής της και η βροντή ακουστεί στα πέριχα. Το περιβάλλον χάος *σημείων* της ατμόσφαιρας είναι ένα δυναμικό πεδίο φορτισμένο, ένας τεράστιος πυκνωτής γύρω από τη γη, που η αστραπή πρέπει να διαπεράσει οργανώνοντάς το, επαναφορτίζοντάς το. Δεν μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την εκάστοτε τροχιά σε κανονική διάταξη *σημείων* ή σε ταραγμένη. Η αστάθεια του συστήματος –με τον άγνωστο χ που εδώ ανιχνεύει την επιλογή από *σημείο* σε *σημείο*– διαμορφώνει τροχιές μέσα στην απειρία των αγώγιμων *σημείων* που ορίζουν το κανάλι του χάους στο οποίο θα κινηθεί η αστραπή. Είναι ένα φαινόμενο που επαναφέρει την τάξη που κάθε φορά γεννάει το χάος –που επαναφέρει την τάξη που κάθε φορά επαναπροσδιορίζει το χάος. Ένα σταθερό ενεργειακό σύστημα δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς χαοτικές παρεμβολές. Ο ανιχνευτής κεραυνός είναι ο ερευνητής του χάους που μετασχηματίζει το άγνωστο σε γνωστό κι αναγνωρίσιμο χάος, σε μια λαμπερή διάταξη *σημείων* ενεργειακής αναπροσαρμογής. Αυτή η συστοιχία χαοτικών *σημείων* οριοθετεί τη γραμμή της αστραπής που βλέπουμε. Ο ήχος του κεραυνού είναι μια σύνθεση χαοτικών εκρήξεων διαμέσου του αέρα. Σε κοντινή απόσταση από την κρούση ακούγεται σαν *σκίσιμο*, πιο μακριά αυτός ο ήχος μεταβάλλεται σε φοβερό βόμβο, γιατί έχει συμπεριλάβει τα αποτελέσματα του φίλτρου αέρας επί την απόσταση που βρισκόμαστε. Σε μια πολύ μακρινή θέση, όπου δεν ακούμε καθόλου τη βροντή, ενώ έχουμε δει την αστραπή, παράγεται το μουσικό έργο του John Cage *Τρία λεπτά σιωπής* –εδώ θα προσθέταμε κεραυνοβόλου σιωπής!

Ο κεραυνός είναι δημιουργία. Μέσα σε περιβάλλον καταιγίδας, με ηλεκτρική φόρτιση αρνητική και θετική, ο κεραυνός εμφανίζεται ασταμάτητα και κάθε φορά με διαφορετική μορφή, με άλλη ένταση και σε άλλο σημείο του πλανήτη. Διέρχεται μεταβάλλοντας τον αέρα που αναπνέουμε και τη γη που περπατάμε, έτσι ανανεώνουμε τον ηλεκτρισμό του σώματός μας και καλλιεργούμε τις τροφές μας. Διέρχεται από αινιγματικά σταυροδρόμια στέλνοντας και στις δύο φορτισμένες κατευθύνσεις την ενέργειά του, δημιουργώντας αυτές τις θαυμάσιες ριζοειδείς γραμμές. Όταν εκδηλωθεί η δυνατότητα του κεραυνικού αγωγού, όπου τα *σημεία* έχουν διηλεκτρικά ανιχνευτεί, διέρχεται η αστραπή

από σημείο σε σημείο, από το ένα στάδιο στο επόμενο πεδίο μάχης που θέλει να κατακτήσει, με τη βεβαιότητα ότι επιχειρεί να οριοθετήσει τη μεταφορά της ενέργειάς της μέσω ενός μη αγώγιμου κι *εχθρικού* περιβάλλοντος. Η ένωση αυτών των σημείων, η ενοποιητική διαδρομή, λοιπόν, αποτελεί επικοινωνία όπου τα στοιχεία που έρχονται σε επαφή είναι μη αγώγιμα στοιχεία με διηλεκτρική ικανότητα χαμηλή, που μεταμορφώνονται για να υπάρξει επαναφορά της σταθερότητας ανάμεσα στο θετικό κι αρνητικό φορτίο. Φέρνει σε επαφή περιοχές που βρίσκονται σε διαφορετικό περιβάλλον, τμήματα ατμόσφαιρας με αυτά της γης, ή και σε ίδιο περιβάλλον, δηλαδή διασυννεφικός κεραυνός και σπανιότερα από το σύννεφο προς το περιβάλλον του. Αυτή η αυτοποιητική κεραυνογονία που επαναλαμβάνεται χορογραφικά πάνω στον πλανήτη είναι μια τεράστια αναζωογονητική έκρηξη, με τις πιο λαμπερές γραμμές, που ενσωματώνουν όλο το ορατό χρωματικό φάσμα αλλά και τις υπεριώδεις και υπέρυθρες ακτινοβολίες. Η δύναμη του χάους μας ή η δύναμή μας γίνεται αντιληπτή σε σχηματισμούς όπως στο όνειρο, όπου η χαοτική δημιουργία μπορεί να χαρτογραφήσει έναν ολόκληρο κόσμο. Ας ονειρευτούμε τους κεραυνούς μας –ας τους δημιουργήσουμε.

Δημοσιεύτηκε στο Αφιέρωμα για το Χάος του περιοδικού *Διαβάζω*, τεύχος Ιουλίου-Αυγούστου 2000.





Ανάμεσα σε ένα και γένα υπάρχει το ηλεκτρικό πεδίο - το αναπνέουμε. Οι ιδέες των παρατηρητών κερδίζονται απ' το ίδιο το ταξίδι που τους αλλάζει τις ιδέες. Κίνασε ένα ηλεκτρικό πεδίο. Σημείο εκκίνησης φυσικών πηγών για να δικιεύσουμε σε τόπους απρόσιτους κατοικημένους από φυσικά φίλη όπως ταιριάζει σε τελέτηρια γούτηριων. Η χορογραφία των κεραυνών κάθε στιγμή πάνω στον πλανήτη σταθεροποιεί το ηλεκτρικό πεδίο κι αναζωογονεί τον ρυθμό της ζωής. Τόπος φυδγού, τεράστια ενέργεια που ηέκει το άυλο μεταηλιδώντας τους ενδιαφερούς τόπους, εκεί που ανάβουν οι λέξεις για να εληπατίθουν το δέγμα της τελετουργικής ανάχλωσης της ενέργειας, για να φτάσουν οι λέξεις στο στόμα σου έτσι που ο λαβύρινθος να βρει την τροπή του για να συνεχίσει να υπάρχει. Οι λέξεις διαφορετικοί εργατισμοί του αεθραίων, ποιητική της επικοινωνίας. Ανάμεσα που υπάρχει ένας τόπος έτοιμος να ηλεκτριστεί κι αν φρειαστεί να κεραυνοβοληθεί. Όταν τα τείχη ηέφτουν, η επικοινωνία γηροεί να αρχίσει ή τουλάχιστον γηροεί έτσι να φανερωθεί το κενό που κρύβαν τα τείχη. Οι μεγάλες στιγμές γεννιούνται εκεί που απελευδέρωση υπάρχει όσο τα ιδιαίτερα φαντασιακά προταχματα γι' άνε συνειδητά την διαφορά και φάχνουν τον δημιουργικό διάλογο. Οι κεραυνοί δημιουργούν τον κόσμο μας.

Κωστής Πιατάπου



Κωστής (Τριανταφύλλου)

Κοιτώντας τους κεραυνούς

Σημειώσεις

Μια ώρα στο σκοτάδι κοιτώντας τους κεραυνούς.

Δύο ώρες –κοιτώντας τους κεραυνούς– σχέδια...

Με κλειστά μάτια...

Κοιτώντας αυτό το εκτυφλωτικό ίχνος, που αφήνει πάνω μου η έκρηξη των κεραυνών – υψηλή τάση. Τα ίχνη αυτά είναι οδηγοί –προσδιορίζουν τα αγωγίμα σημεία.

Η χαρτογράφηση του κενού με οδηγούς σημεία ή τόπους υψηλών πεδίων είναι συνεχής και για να ορίσω το πιο ενδιαφέρον αποτέλεσμα που ο θεατής του έργου θα δει πρέπει να καταγράψω τις κινήσεις των κεραυνών ή των ηλεκτρισμένων τόπων που δημιουργούνται. Έτσι σχέδιο.

Η άμεση καταγραφή, με τα μέσα που διατίθενται εκείνη τη στιγμή –ένα κασετόφωνο, ένας άνθρωπος που ακούει, ένα μολύβι και μια επιφάνεια να γράψεις–, γεννάει τη δυνατότητα το σχέδιο να είναι η αρχή για μια σημαντική διαδικασία ή και από μόνη της μια δημιουργία ουσιαστική. Σχεδιάζω έναν άλλο τρόπο ζωής. Το σχέδιο θέλω να έχει αυτοτέλεια. Το ζωγραφικό σχέδιο με το σχέδιο ζωής. Να ανασαίνει σε έναν κόσμο δικό του. Σχεδιάζοντας.

Ανοιχτή γραμμή, που καθορίζεται στην εξέλιξή της, που δεν έχει αρχή και τέλος προδιαγεγραμμένο, που καθορίζεται η εξέλιξή της από τα τυχαία σημεία αγωγιμότητας. Ανοιχτή γραμμή της αστραπής, ζωντανή και δραστήρια.

Η διαδικασία αποτυπώνεται σ' αυτά τα σχέδια. Εξερεύνηση της εικαστικής επιφάνειας μέσα από την αγωγιμότητα των υλικών της και της περιρρέουσας ατμόσφαιρας.

Κοιτάω τις ολικές εκφορτίσεις (κεραυνοί με ηλεκτρικό φορτίο υψηλής τάσης) στις τυχαίες θέσεις όπου τοποθετώ τους ηλεκτρικούς ακροδέκτες πάνω στην αγωγίμη εικαστική επιφάνεια. Αργότερα η παρουσία τους θα μονιμοποιηθεί από εμένα. Όμως, πριν να βρω τις οριστικές θέσεις μέσα από τις οποίες οι ακροδέκτες μου θα αναδείξουν

τον κεραυνό πάνω στην αγώγιμη υπο επεξεργασία επιφάνεια, κοιτάω τις στιγμιαίες εκρήξεις στο μισοσκόταδο, για να διακρίνω με ευκρίνεια τις κινήσεις τους. Κάθε δύο-τρεις αλλαγές θέσεων σταματάω και αντί να δημιουργήσω ένα σχέδιο με απεικόνιση υπολογισμών για να μπορώ να ξαναβρώ τις θέσεις, έχω ένα χαρτί, μολύβια, κάρβουνα και αποτυπώνω αυτό που πρόλαβα να δώ. Κλείνοντας τα μάτια έχω την αποτύπωση σε αρνητικό, σαν κάψιμο στην εσωτερική μου οθόνη.

Κοιτάω τους κεραυνούς, κλείνω τα μάτια και βλέπω για κάποιον μεγαλύτερο χρόνο τις γραμμές που σχηματίστηκαν στην πραγματικότητα –κάψαν τα μάτια μου χαρακικές μούρες στο κενό λευκό!

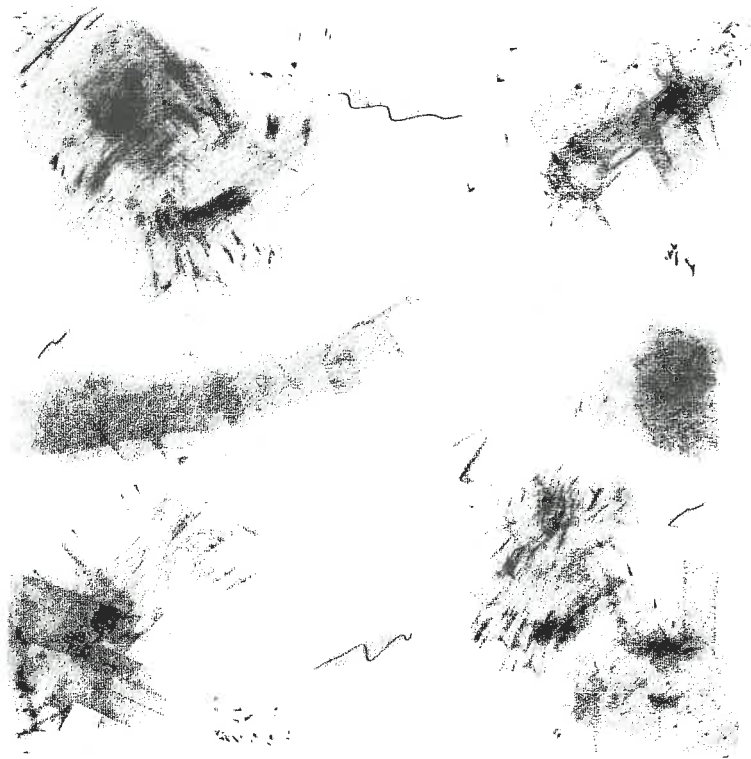
Έτσι τις αποτυπώνω σε χαρτί, για να συγκρίνω και να βρω τις τελικές θέσεις που θα δώσω για την ανάδειξη του φαινομένου του κεραυνού.

ELECTROGRAM

Βίντεο: Κωστής (Τριανταφύλλου)

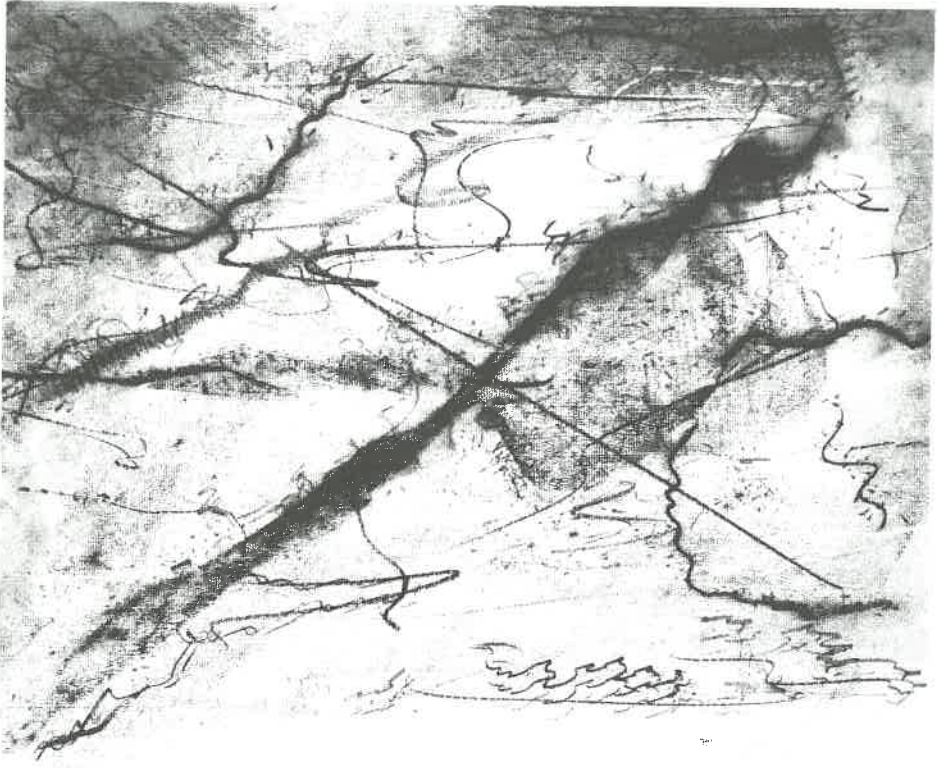
Μουσική: Κώστας Μαντζώρος

Στο βίντεο *Electrogram* παρουσιάζονται οι θαυμαστές αυτές γραμμές που αιωρούνται στα μάτια μας για κάποια δευτερόλεπτα μετά τη θέαση του ηλεκτρονικού κεραυνού στα έργα του Κωστή. Κατά τη διάρκεια της συγκρότησης του έργου, οι γραμμές αυτές τον καθοδηγούν στην απεικόνιση ηλεκτρικών πεδίων με το ηλεκτρικό του σχέδιο ή την οργάνωση των αγώγιμων ή μη υλικών του *ώστε να φανεί ο κεραυνός, να πάρει κάποιο σχήμα, ή ακόμα για να αποκτήσει τη μεγαλύτερη ελευθερία του στην εικαστική επιφάνεια*. Αέναοι, τυχαίοι κι εντυπωσιακοί σχεδιαστικοί σχηματισμοί αποτυπώνουν στη μνήμη μας έναν χάρτη, ένα σημαντικό αλφάβητο άυλων σημείων που ο κεραυνός μάς αποκαλύπτει. Η μουσική συμπορεύεται με το εικαστικό υλικό, αλλά δεν αντιδρά σε αυτό με έναν άμεσο, εμφανή τρόπο, ούτε δοκιμάζει να μιμηθεί τη λειτουργία του. Είναι ένα λευκό συνεχές –λευκό όπως «λευκός θόρυβος» και ταυτόχρονα όπως «λευκή σελίδα»– ένας βόμβος μέσα από τον οποίο αδιόρατα και διαφορετικά μικρά γεγονότα αναδύονται σαν μακρινές λάμπσεις, μετεϊκίσματα του οπτικού υλικού.



Ηλεκτρογράφημα από την Αένα Χαρτογράφηση # 53 κυρίαρχες γραμμές και αγωγιμοποιημένα πεδία, μολύβια και κάρβουνο σε χαρτί, 65x50 εκ.
1965

Ηλεκτρογράφημα από την Αένα Χαρτογράφηση # 53, κυρίαρχες γραμμές και αγωγιμοποιημένα πεδία, μολύβια και κάρβουνο σε χαρτί, 65x50 εκ.



6ο Ηλεκτρογράφημα μετά από 10' θέαση του έργου #51, κυρίαρχες γραμμές και αγωγιμοποιημένα πεδία, μολύβια και κάρβουνο σε χαρτί, 65x50 εκ., 1994



8ο Ηλεκτρογράφημα, αίσθηση από το έργο έκλαμψις, μολύβια και κάρβουνο σε χαρτί, 65x50 εκ., 1994

Κωστής (Τριανταφύλλου)

ηλεκτροποίηση

Η λέξη γίνεται το πέρασμα. Οι γραμμές της αστραπής αφήνουν τα αναγκαία εκείνα οπτικά ίχνη για να δοκιμάσουμε να αποκρυπτογραφήσουμε. Το πέρασμα της αστραπής σχηματίζει αποσπάσματα από το ένα ή το άλλο γράμμα: *ηλεκτρογραφία*. Η λέξη σχηματίζεται και αποσχηματίζεται στον ηλεκτρισμένο αέρα. Ενεργειακή γραφή, η δυναμική της εν δράσει. Ηλεκτρική ενέργεια. Το 1986 σχεδιάζω ένα κύκλωμα που μπορεί να παράγει το ηλεκτρικό φαινόμενο του κεραυνού. Αυτό έγινε δυνατό λόγω της εμφάνισης των νέων ισχυρών ηλεκτρονικών μικρο-εξαρτημάτων. Από τότε η έρευνά μου συνδέθηκε με αυτό το φαινόμενο και τις σημαίνουσες γραμμές της αστραπής. Από αυτή την έντονη παρουσία, αλλά και την τόσο φευγαλέα, γεννιέται η ανάγκη γραφής. Παρατηρώντας με επιμονή αυτές τις γραμμές, τις αναγνωρίζω και τις αποκωδικοποιώ: *ηλεκτρογράφημα*. Εκρηκτικό διάμεσο που γράφει. Ηλεκτρισμένο ποίημα με λέξεις ηλεκτροχτυπημένες. Η γραφή έγινε απρόβλεπτη, απρόσμενη και από τότε προστέθηκαν στη δουλειά μου ετερογενή στοιχεία όπως το νερό και ο καθρέφτης ή άλλα στοιχεία, αγωγίμα ή μη. Όλα μου τα έργα που χρησιμοποιούν τον κεραυνό υπακούν σε μια οριοθετημένη λογική από τη λειτουργία της υψηλής τάσης της ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιείται. Έτσι κάθε σύνταξη αυτής της γραφής οφείλεται σε στοιχεία αγωγίμα ή μη, στην ηλεκτρική τάση που παράγει το κουτί-κεραυνός, στο τυχαίο, στην υγρασία της ατμόσφαιρας. Μια γραφή σαν μονομαχία αρχίζει να υπάρχει. Μια γραφή που μόλις και γίνεται αντιληπτή, με τυχαία γράμματα μιας άγνωστης αλφαβήτου, της γραφής κεραυνός. Γράμματα-αποσπάσματα αστραπών, αποσπάσματα γραμμών που διαχέονται ή έλκονται από την αναπνοή μας, από το κορμί μας. Έτσι η ενέργεια που μεταβάλλεται σε γραφή ορίζει το ποιητικό νόημα. Αυτή η ποιητική συνέχισε την έρευνά μου: για να αντιληφθώ και να αποκρυπτογραφήσω αυτές τις φωτεινές στιγμές, για να δημιουργήσω μ' αυτές ένα ποιητικό πέρασμα –για μια εκρηκτική αισθητική. Από τη μια η γραφή, αρχαίο μέσο επικοινωνίας κι από την άλλη ο ηλεκτρισμός της αστραπής, μέσο τόσο αρχαίο, όσο και πολύ καινούριο, σχηματίζουν μια διαχρονική διαδρομή. Ο ηλεκτρισμός, αυτός ο νομάς του κορμιού μας, της ατμόσφαιρας και της γης δημιουργεί έναν κώδικα που προσδιορίζει τα όρια της ζωής μας. Από αυτήν την ενεργειακή ζώνη ξεκινούν όλα: να δώσουμε νόημα στη ζωή μας ή να ζήσουμε το

μοντέλο *light, nice and cool*. Η σημασία της ποίησης είναι να αναπτυχθεί το ποιητικό νόημα χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα (médias). Αυτό βρίσκεται στην ουσία της ίδιας της ιδέας της γραφής –κεραυνός, Ζώνη ελευθερίας που τολμάει να είναι ουσιαστική. Η διαδικασία που προκαλείται είναι μία ανάγνωση ή μία ακαθόριστη αίσθηση. Οι λέξεις διαπερνώνται από τον ηλεκτρισμό, για να αντιληφθούμε τις δυνατότητες σύνδεσης μεταξύ τους, για τη δημιουργία αυτών των εναέριων γραμμών από αγωγίμες λέξεις. Ο σχηματισμός αυτών των γραμμών και η αντίληψη αυτής της κίνησης ορίζουν έναν δικό τους χρόνο ύπαρξης στις λέξεις που είναι αγωγοί ενέργειας. Η συνεχής κίνηση του φωτός της αστραπής ζωντανεύει το στιγμιαίο αυτής της ανεπαίσθητης γραφής, αυτής της φωτεινής αύρας που μόλις και διαγράφεται. Μία γραφή αποσπάσματα σημείων άμεσα συνδεδεμένη με το περιβάλλον. Πριν ακόμα διαβάσουμε αυτό που μόλις που προλάβαμε να δούμε, η έκρηξη του κεραυνού, του φωτός, του ήχου παρεμβαίνει με ταχύτητα στην ατμόσφαιρα που αναπνέουμε. Μετά από τόσα χρόνια εμπειρίας ανακαλύπτω το έργο μόνο μετά την αλληλεπίδραση με το κοινό. Έτσι ο κεραυνός δημιουργεί τις διόδους του για να χαράξει τη διαδρομή του. Έτσι μόνο το έργο βρίσκει τον ρυθμό του, χωρίς να ξεχνάμε πως ψάχνει πάντοτε για νέους δρόμους να κεραυνοβολήσει. Ένα ποίημα δεν μπορεί παρά να είναι εκρηκτικό.

Το κείμενο αυτό συνοδεύει τη σειρά των έργων που φέρουν μεν τον ηλεκτρονικό κεραυνό του Κωστή, που επενεργεί όμως συγκεκριμένα πάνω σε λέξεις που έχουν σχηματιστεί από αγωγή υλικά για να μπορεί έτσι να παραχθεί το εκάστοτε ποίημα, ως άλλο ηλεκτρικό φαινόμενο. Συνέχεια των έργων του της οπτικής ποίησης, τα ηλεκτροποιημένα σε τυχαίους διαδραστικούς σχηματισμούς ανάγνωσης διαλύουν κι επανασυγκροτούν το ποίημα, δημιουργώντας μια ηλεκτρισμένη ποιητική αίσθηση. Δημοσιεύτηκε στον κατάλογο της έκθεσης *Terminal Zone-littérature et nouvelles technologies*, Φεβρουάριος 2003, Arras, Γαλλία. Μεταφράστηκε από τα γαλλικά από την Ευγενία Παπαθωμά.



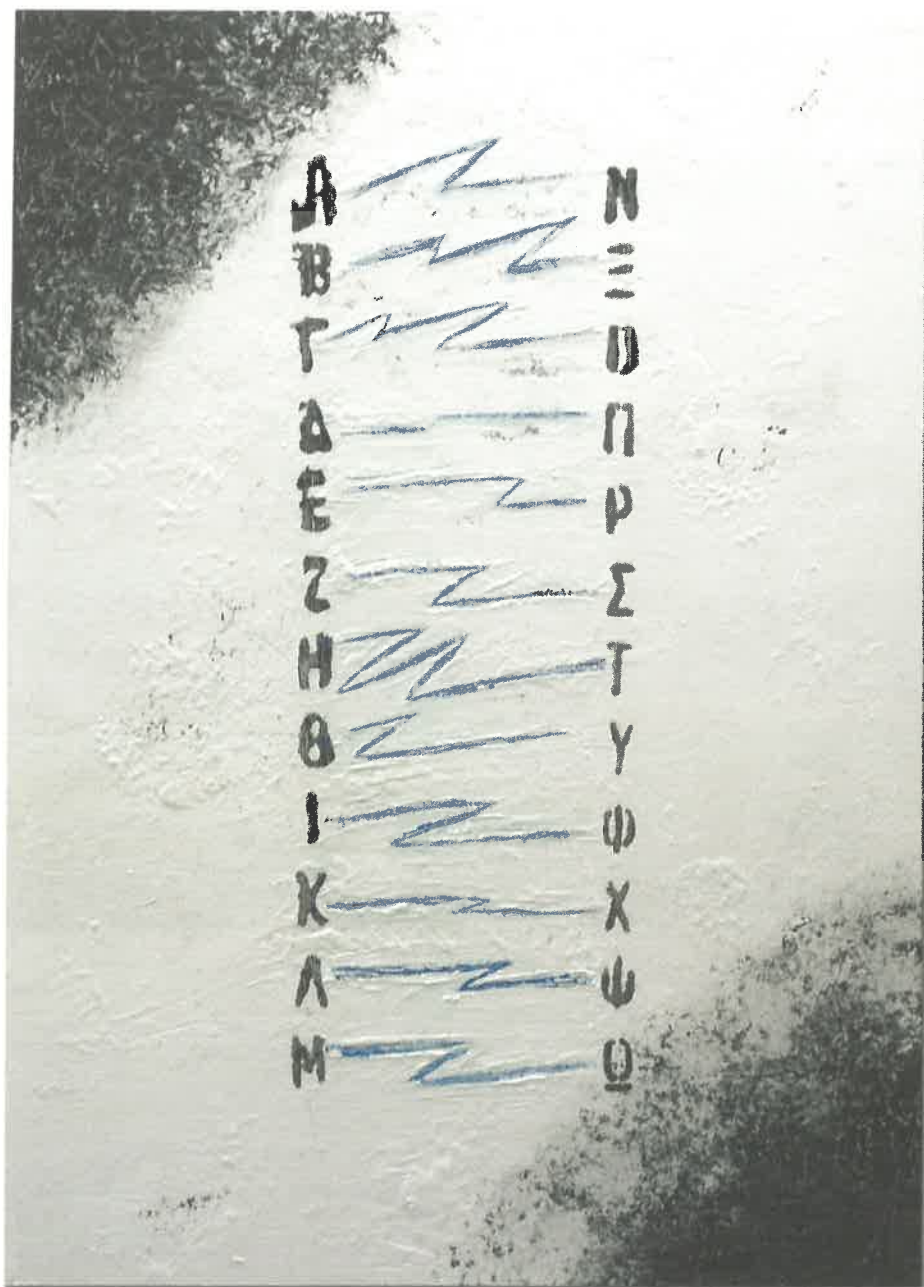
Διαδοχική κεραυνοβόληση για την ανάγνωση του ποιήματος.
Ηλεκτροποίηση ρολόι με λεπτοδείκτες λέξεις,
ηλεκτρονικός κεραυνός, αγωγήμια στοιχεία, μολύβι σε ξύλο, 50x50x16 εκ., 2003



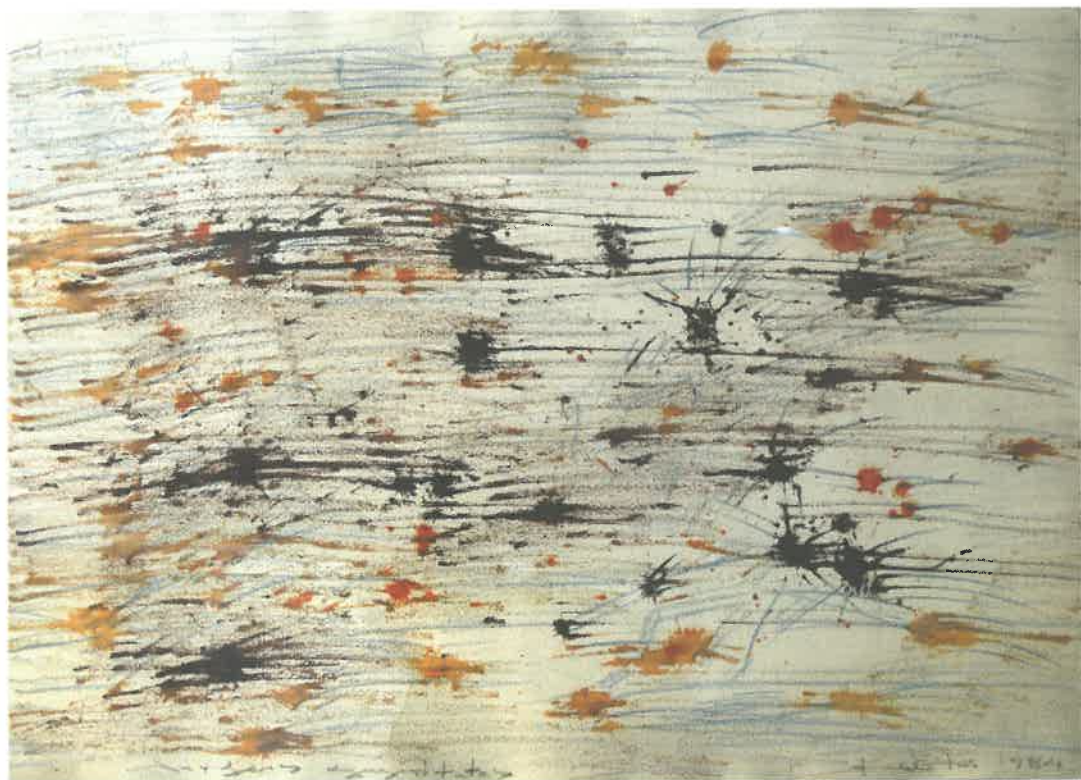


Αναλαμπή, φύλλο, ηλεκτρονικός κεραυνός
και αγώγιμα στοιχεία μέσα σε ξύλινη κατασκευή, 80x80x37 εκ., # 102, 1999-2003





Αλφάβητο, ακρυλικό χρώμα σε ξύλο, 103x73 εκ., # 57, 1989



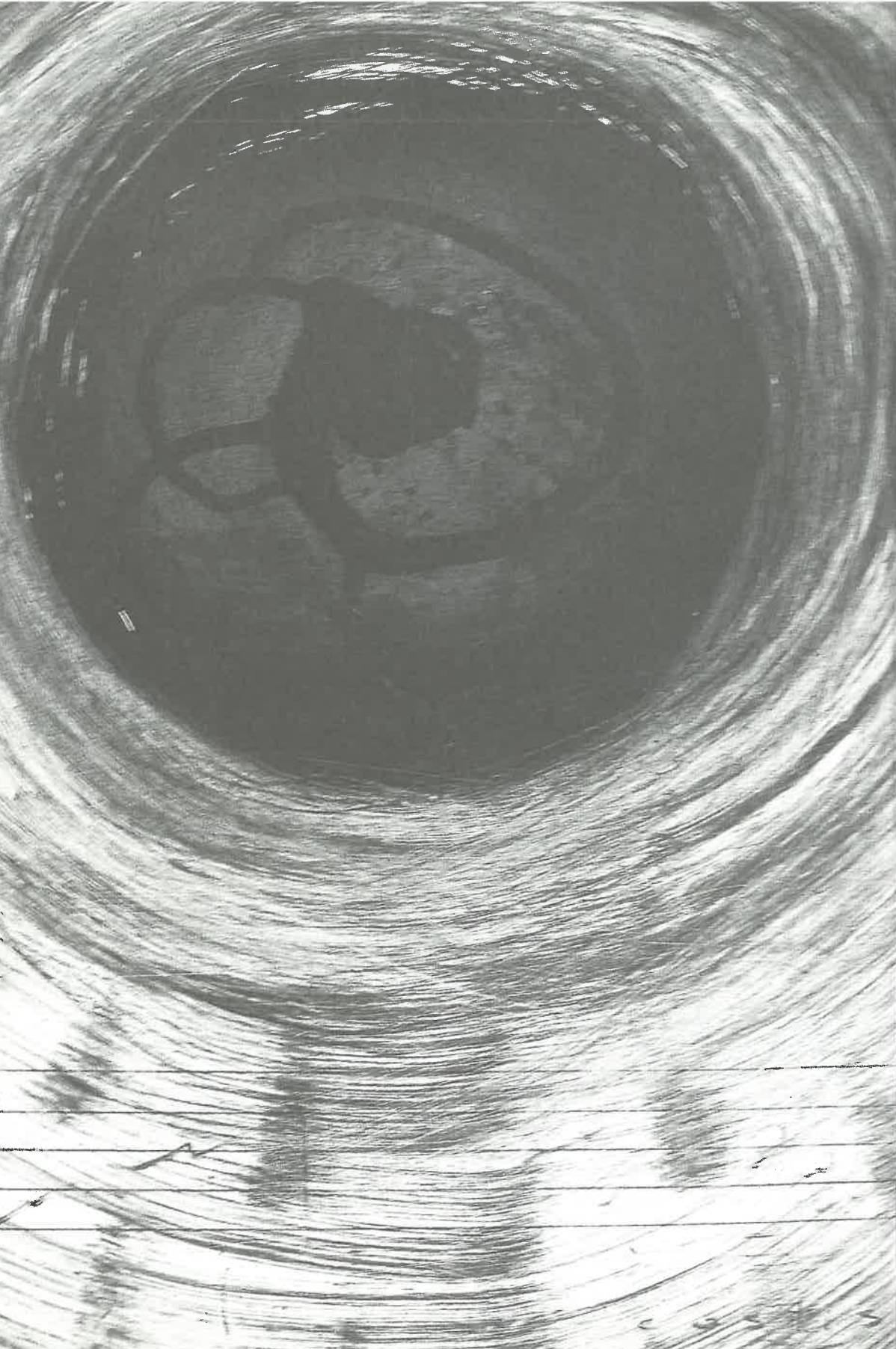


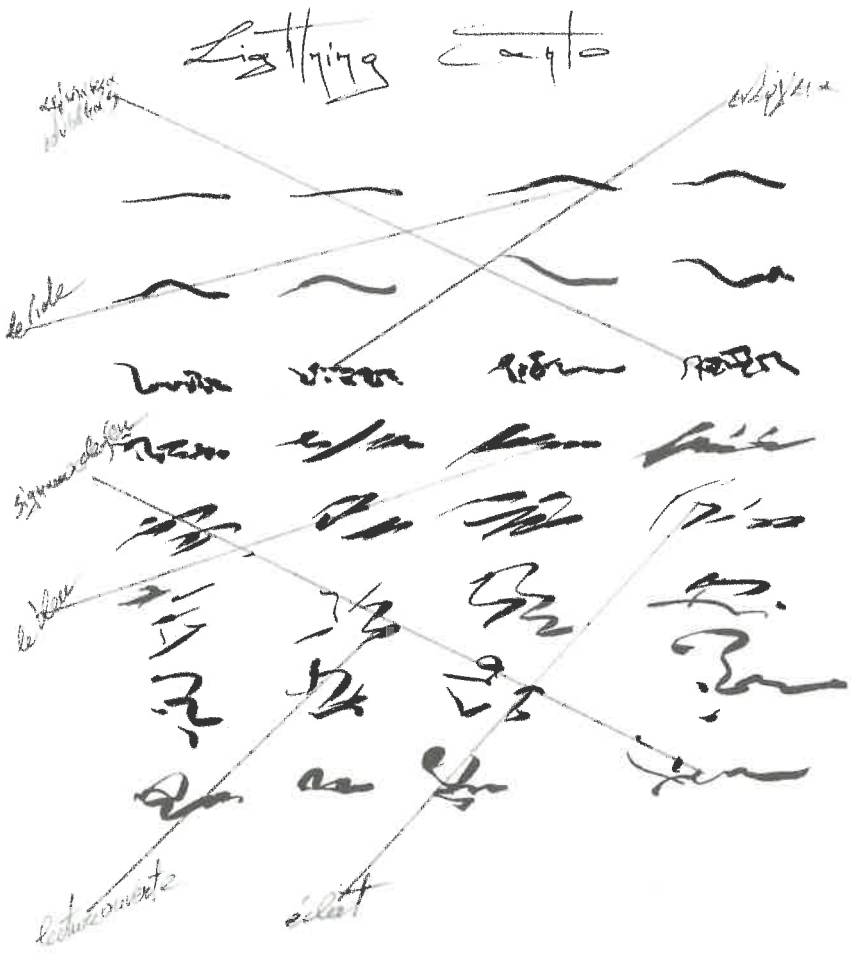












note tension

Lightning canto

allegro

passion passion passion passion

passion passion passion passion

passion passion passion passion

passion passion passion passion

passion passion passion passion

passion passion passion passion

passion passion passion passion

passion passion passion passion

passion passion passion passion

blau

la tinte ou l'acte

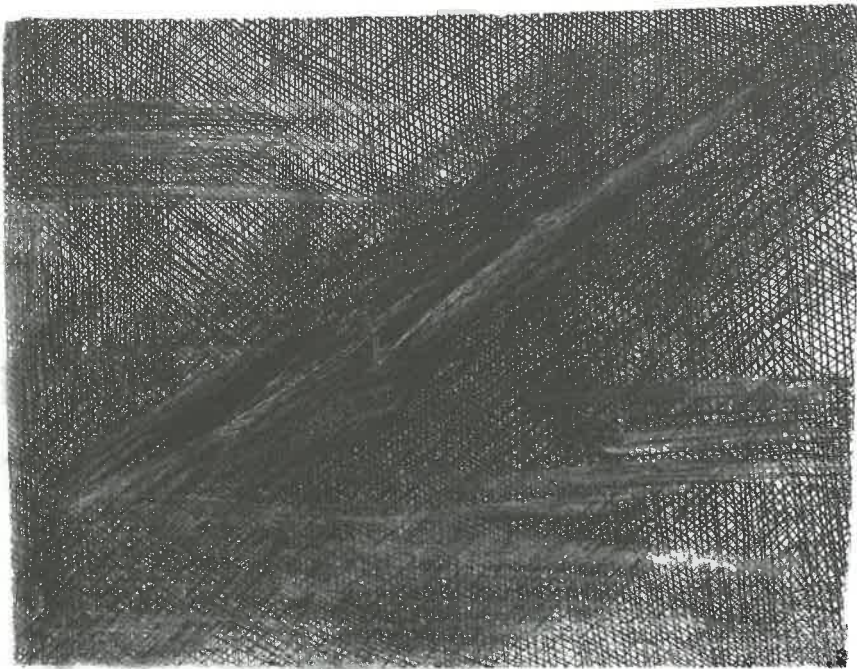
l'acte

explosif

to α α α α α
α α α α α
α α α α α
α α α α α
α α α α α

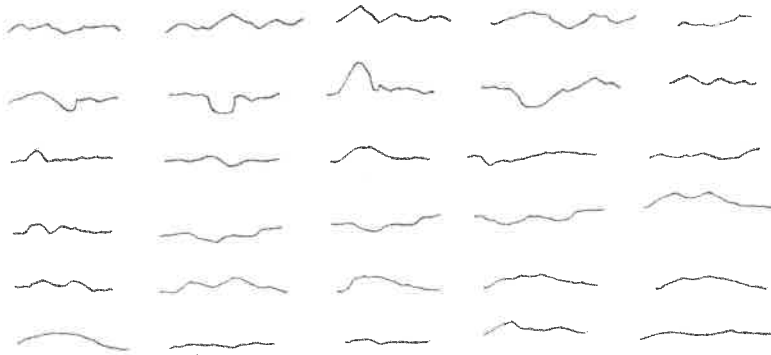
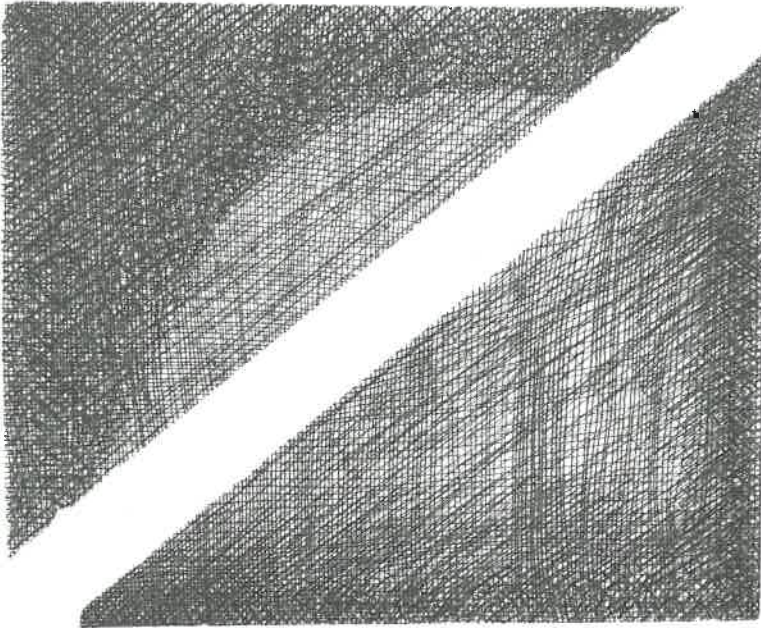
to z z z z z
z z z z z
z z z z z
z z z z z
z z z z z

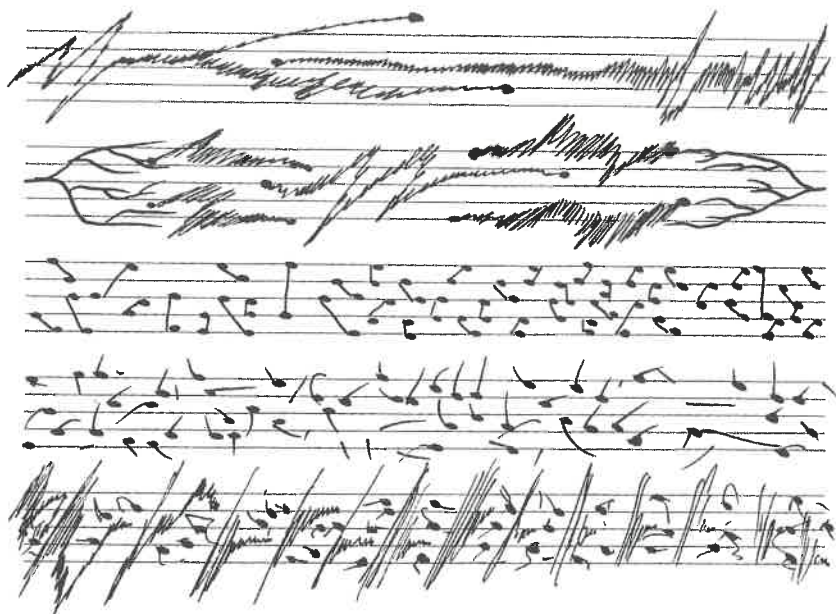
to x x x x x
x x x x x
x x x x x
x x x x x
x x x x x

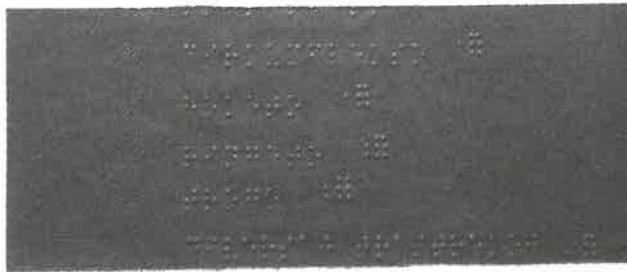
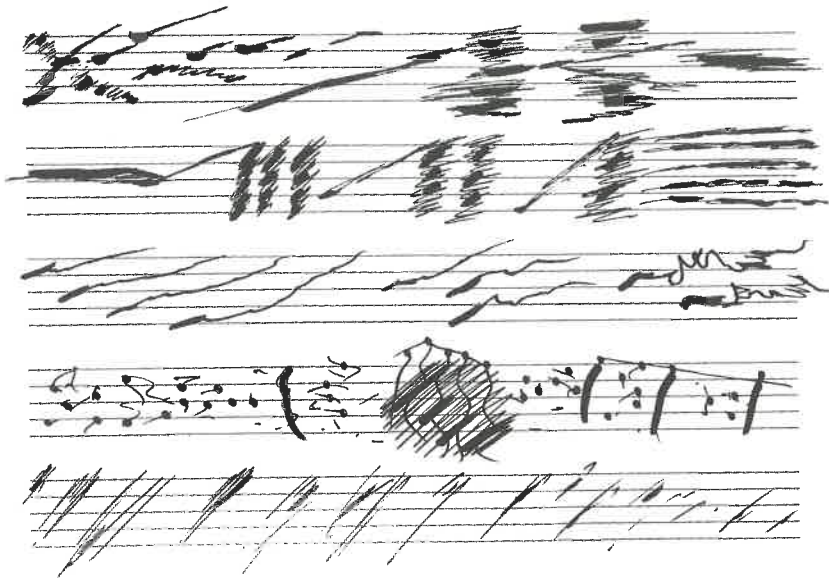


— Je pense de même celle qui
n'est apparue si récemment et qui a fui si vite,
comme une folle après avoir été derrière
le voyageur emporté dans la nuit. Comme
il y a long temps déjà qu'elle a disparu!

Théo P. 1988





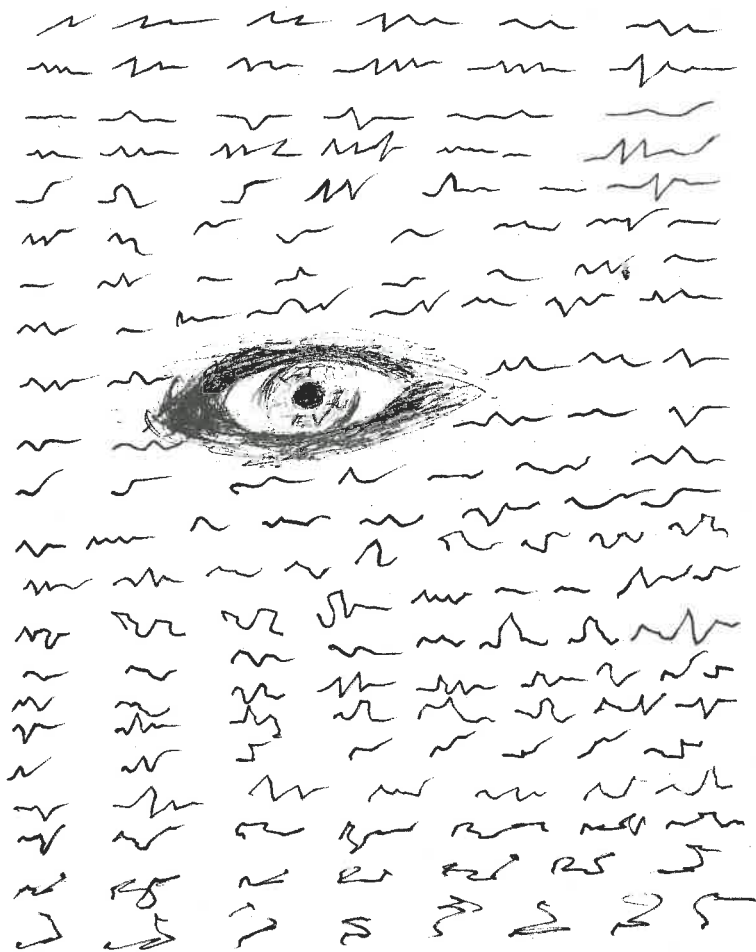


Ετσι ξεκίνησε αυτό το κείμενο — κάποιες φορές
από τα απομνημονεύματα — κρίνω το μέγεθος της
αξίας τους — Σου τω ~~κρίση~~
Σταβάρα

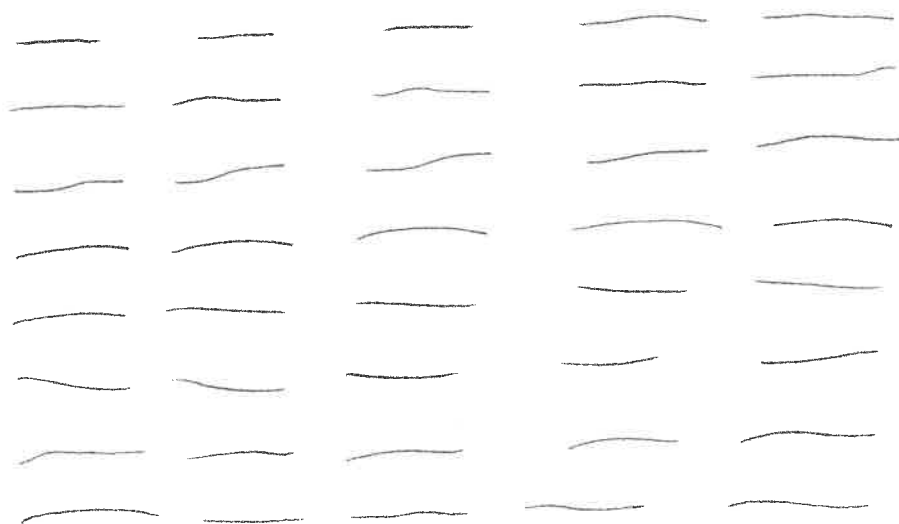
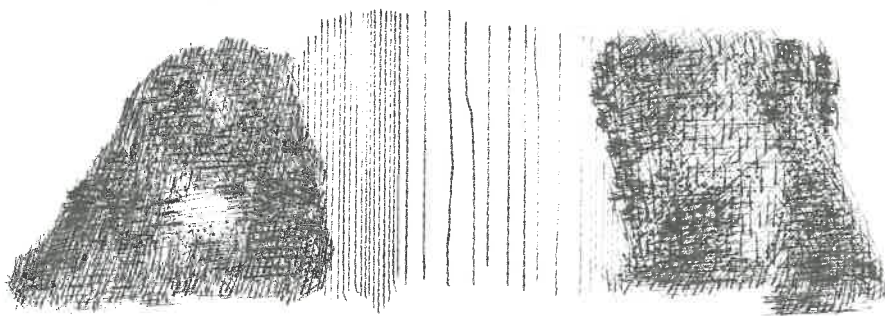
Κρίση — — — — — < κρίση > — — — — —

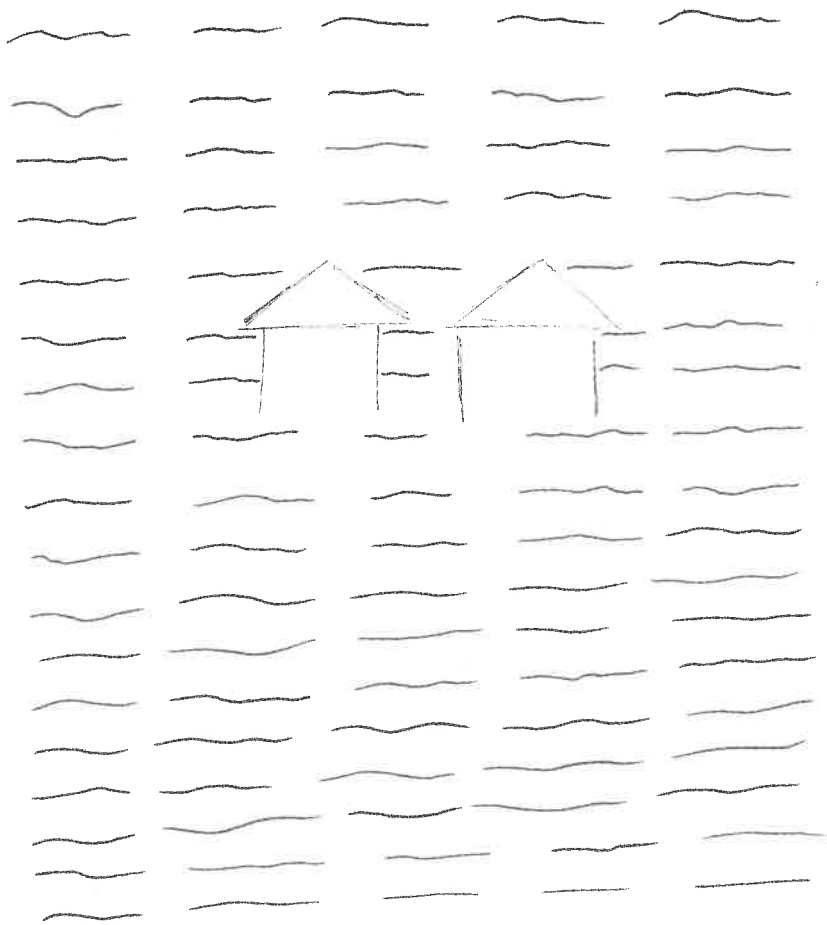
Σταβάρα τ...

α ο ο η τ ο γ τ α ...

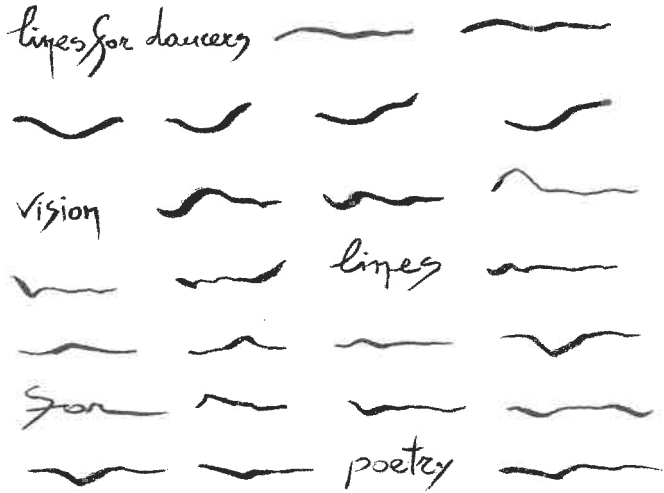


κυνίγισα τον χρόνο
 εσπία εσπία
 οργισ

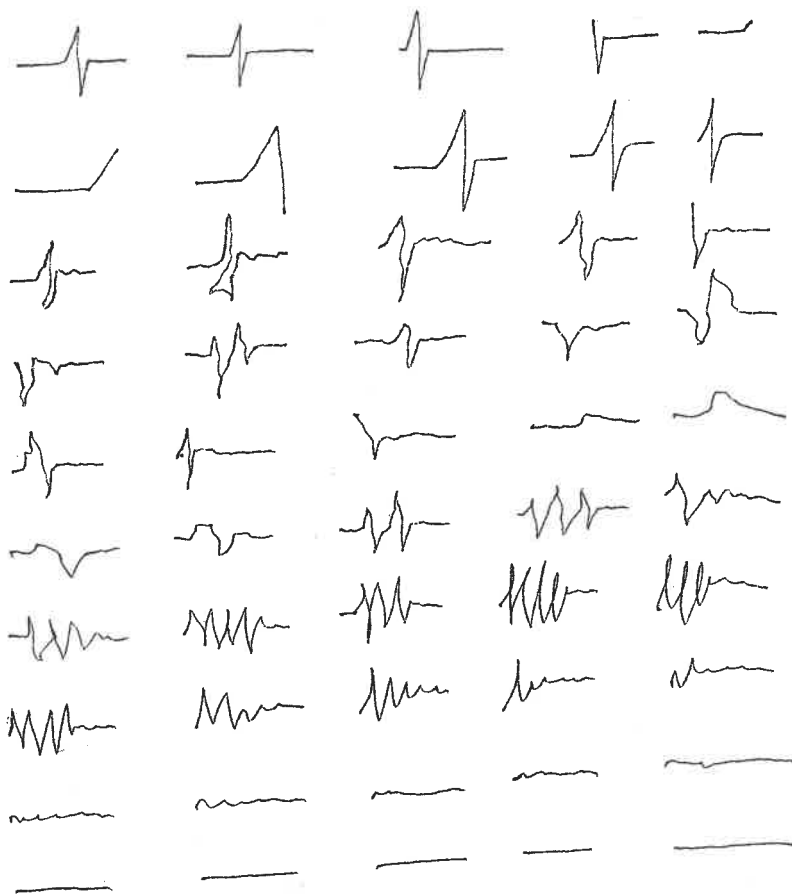




Drawing Project



Poetry after World War III



ΤΟ
ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟΥ
ΘΑΝΑΣΗ ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΩΣΤΗΣ: ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΕΝΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΠΛΕΘΡΟΝ
ΚΑΙ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ ΧΙΛΙΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΤΟΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ 2009
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΠΛΕΘΡΟΝ



επιμέλεια έκδοσης:
Φίλιππος Γαρδέλης, Κωστής (Τριανταφύλλου)

«Αυτά τα καλλιγραφικά πραγματοποιημένα ή σχεδιασμένα πρόσωπα δεν κοιτάνε, περιμένουν», γράφει για τη δουλειά του Κωστή της δεκαετίας του '70 ο Pierre Restany. «Είναι βουβά σαν την επιθυμία. Είναι η ενέργεια αυτού που τα κοιτάζει που τους ξαναδίνει ζωή, μια ζωή που δεν υπάρχει ολοκληρωτικά παρά μέσα στο βλέμμα του άλλου». Η άρνηση των κατεστημένων μορφών της τέχνης και η αντικατάστασή τους από το άγριο σχέδιο-σκίτσο (αντί της ζωγραφικής-γλυπτικής) θα χαρακτηρίσει τα έργα της δεκαετίας του '70. Και μαζί με αυτά η ποίηση και όλη η κουλτούρα του Dada, των Καταστασιακών, της Ψυχεδελίας. Αργότερα, το προϋπάρχον υλικό (ready made) θα πάρει τον κύριο ρόλο στα mediassemblages της επόμενης δεκαετίας. Στα μέσα των '80s προχωρεί σε σταδιακή κατάργηση των υλικών μορφών. Εισάγει το στοιχείο του «Κεραυνού». Οι τεχνολογίες ως η νέα αυτοψία, το τυχαίο... Είναι μια μεγάλη περιπέτεια που αξίζει να πιάσει κανείς από την αρχή.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ISBN 978-960-348-191-1



9 789603 481911 >